

בהרה

אור העבודה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק'

יו"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית
גליון י' - פרשת ראה, מנ"א תש"פ
נושאי השבוע ב"נהורא"

הוקם לעיני הגה"צ רבי משה בן רבי יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

פרקי עשר הספירות

אש העבודה: מבוא נפלא על מהותן של עשר ספירות שהם עשרה כוחות בנפש האדם אלימלך.

תורה עם השראת השכינה

תנו רבנן מעשה: כח התורה הנלמדת בקדושה להגן ולהושיע ברוחניות ובגשמיות

חידושה של החסידות

נהורא מעליא: האם החסידות חידשה מושגים חדשים או התירה את ההתעסקות בהם?

דבר המערכת

א גלאז קאווע...

מעשה באדם שראה את חבריו מתיישב עם כוס קפה, ומעיין תוך כדי לגימה בספר הקדוש "נועם אלימלך".

הדבר חרה לו, והוא הביע בפניו את תמיהתו - "וכי כך לומדים נועם אלימלך?!"

"לא! השיב החבר, "כך שותים כוס קפה..."

עובדא זו, שח"כ אדמו"ר מקאסוב שליט"א בעת ביקורו בבית "אש החסידות", כשברצונו לבטא את המצב כיום שלא יודעים איך ללמוד ספרי חסידות, ורק כאשר נצרך לשתות כוס קאווע מתיישבים עם איזה חסידישע ספר.

יש שלומדים ספרי חסידות כדי למצוא פנינים יקרים לאמרם על שולחן השבת, אך לא עבור זה כתבו קדושי עליון את ספריהם, ואפשר למצוא בספרי הדרוש פנינים נעימים וערבים יותר על פרשת השבוע.

יש שלומדים ספרי חסידות כדי להתעורר בתוכחת מוסר, וגם על כך אפשר למצוא בספרי המוסר מערכות בניויות לתלפיות השוברים לבו של אדם.

ספרי החסידות נחקקו באש שחורה לוחטת על גבי אש לבנה, וכשרוצים ללמוד ספרי החסידות צריך ללבוש קאפילוטש וגארטל מתוך העקערקייט, כי הולכים להתדבק עכשיו באור אלוקי, בדביקות אלוקית, לעורר את הנשמה מתרדמת הזמן על ידי אש קודש שהנחילו רבותינו הקדושים בתוך ספריהם הקדושים, ולהלהיב הנפשות באהבת ה' ויראתו, לדבקה בו, אשר זהו תכלית ירידתו לעולם.

ועל זאת קמה וגם ניצבה "אש החסידות" שהנחילו בדורינו את לימוד ספרי החסידות, ולא רק את ספרי החסידות, אלא גם את ה"אש" הפנימית היוקדת בתוך ספרי הקדוש, לקרב את דבריהם הקדושים בנחלי אש של צדיקי הדורות לליבם ולמוחם של בני דורינו, להלהיב לבם לאביהם שבשמים.

עם גופי התורה בלבד, ולא נגעו כמעט בנשמתא דאורייתא ופנימיות התורה. היו שכתבו באופן מפורש שתכלית המצוות אינה להתדבק בפנימיות האור' של המצוה, כי מי יוכל להשיג טעם המצוה. אלא ללמוד ולהעמיק במהות והגדרת המצוה, כלומר לעסוק ולבאר את ה'כללי של המצוה, מהותה והגדרתה, גדריה ופרטיה, הלכותיה ודיניה.

ואיתא מהגר"א (סוף יהל אור) וז"ל: בתרי"ג מצוות, כל אחד הוא מעשה מיוחד, ויש לכל אחד כוונה מיוחדת, ולכן המצוות בלא כוונה כגוף בלי נשמה. ומיום שחבר בית המקדש נסתמו מעינות החכמה ונשארנו כגוף בלי נשמה [וכלשון הזה ממש איתא בתשו' הרשב"א (ח"א סימן צד), אך עיין בנפש החיים (שער א, פרק כב) שראוי להכנס לפנימיות המצוות כל אחד לפי שכלו והשגתו].

ואכן קודם שבא הבעש"ט הק' כמעט לא נתייחדו קבוצות מיוחדות לעסוק בענייני עבודת ה' ואהבה יראה, והכל היה מיוסד רק על גופי התורה. 'דביקות ויחודים' מאן דכר שמה. וכן מצינו שיצאו גאוני עולם בחריפות נגד החסידים שהתחילו להזכיר ענין 'יחוד קוב"ה' ושכינתיה' בקיום המצוות. כי אכן בזמן הגלות, כאשר החושך יכסה ארץ, אין לנו שייכות אל נשמת התורה ופנימיות המצוות, ולא ניתן לנו אלא העסק בגופי התורה בחלק העשיה בלבד.

אלא שמזמן הבעש"ט הק' ואילך התחיל להתנוצץ אורו של משיח (ראה אמרי פנחס שער ב אות קעב, פרי צדיק ר"ה אות טו), שפירושו יחוד השלם של אור בתוך כלי, ויחוד החסידים עם הגבורות, וכמו שכתב בספה"ק שארית ישראל (סוכות): על ידי התגלות נשמת הבעש"ט ז"ל התחיל להאיר הארה מבחינת התיקון ביותר, ולא נצרך לסיגופים כ"כ, והעבודה באופן אחר נעלה בהמשכת חסדים יותר.

ואכן מזמן התגלות הבעש"ט הק' התחיל העולם לזרוח באור אדיר של דביקות, כמו שמצינו אצל צדיקי הדורות גילויים נוראים של רוח הקודש ודרגות נוראות של דביקות ויחודים, לצד העלאת הניצוצות ובירורים ושאר עבודות פנימיות, וניכר בחוש כי אורו של משיח - אור הפנימיות - מתחיל להזריח אורו בעקבתא דמשיחא, לצד ההתחזקות גם ב'כלים' של גופי התורה והמצוה החיצוניים כפי שמתפשט היום באופן מוגבר.

משיח צדקינו ממתין להתפשטות אור תורת החסידות בעולם, כפי שאכן מתרחש היום בעולם שמתעורר צמאון לדעת כל רז סודך כפי שלא היה מעולם, ורק לאחר שיפוצו מעינותיו של הבעש"ט הק' חוצה, ואור אלוקותו יזרח בעולם, יית' מלכא משיחא, במהרה.

נהורא מעליא

שתי מדות בהולכי בית המדרש.

כשהקהל מגיע לתפילת שמונה עשרה, אפשר להבחין בשני סוגי בני אדם: האחד מטיב את טליתו ומתכוון בסילודין לעמוד לפני קונו, והשני מחזיר ראשו אחורנית לבדוק האם יש עשרה מתפללים או לכל הפחות ששה.

מי צודק כאן?

ובכן, שניהם צודקים כאחד, אי אפשר להצביע איזה מהם עדיף כי מוכרחים את שניהם, האור והכלי, ובכל זאת מדובר כאן בשני סוגים של בני אדם:

האחד נוטה מטבעו ל'אור', ולאו דוקא במילי דשמיא אלא גם במילי דעלמא, שהוא תורן ועובר על מידותיו, ואינו קפדן, ואינו סובל גבולות וצמצום, וגם אינו מדויק לקום בשעה מסוימת דוקא, ומבזבז ומפזז ממונו, וכן כיוצ"ב. ובמילי דשמיא מחפש תמיד את אור האהבה, ומכין עצמו בהכנה דרבה לקראת כל שבת ומועד כדי לקבל אור קדושת נועם השבת והיו"ט.

לעומתו יש אדם בעל 'כלים', ועל כל דבר יבוא במשפט, וכל דבר מדויק אצלו, הן בשמירת הזמנים, והן בענייני ממונות מקפיד על כל פרוטה, וכל הצטרכותו בצמצום ודוחק, והן בין אדם לחבירו אינו יודע להמשיך את סדר יומו באם פגע בו אחד. וכן בין אדם למקום, מתעסק תמיד בדקדוקי הלכות, ולפני כל חג ומועד טורח להכין את מצוות החג בשיעור המדויק, וכן כיוצ"ב.

ומאוד קשה למצוא אדם שהוא מאוזן וממוזג בטבעו ויש לו אור וכלי שוה בשוה, וכדאיתא **מהבעש"ט הק'** (בן פורת יוסף, מה ע"ג) שזהו טבע הדברים שהאור לא יוכל לסבול כלי, וכלי לא יוכל לסבול אור, ואהבה והיראה לא ישיכנו יחדיו, אלא בעבודת ה' ששניהם ילכו יחדיו.

זה יהיה התיקון הגדול בבית המקדש השלישי, שלא יהיה אור לחוד וכלי לחוד, אלא הכל יתאחד באחדות גמור, כדבר שכתוב (זכריה יד, ז) 'והיה יום אחד הוא יודע לה', לא יום ולא לילה, והיה לעת ערב יהיה אור, היינו שלא יהיו חלוקין הגבורות מהחסידים (אגרא דכלה שנת). כלומר, כלל ישראל ישמרו את התורה והמצוות על כל פרטיהן ודקדוקיהן, אשר כל זה נכלל בגדר 'כלי', ויחד עם זה ישלבו גם את 'אור' התורה והמצוה - היא האהבה והדביקות.

עד שהאיר אור החסידות בעולם, התעסקו רוב העולם

מעשיהם של צדיקים
ודרכיהם בעבודת ה'

תנו רבנן מעשה

הרה"ג רבי משה רייטמאן שליט"א

ממשפיעי "אש החסידות"

רוח הקודש בבית המדרש

לרגל הילולת הרה"ק רבי ישכר בער מולאטשוב זי"ע – זי"ך מנחם אב

חלילה להתיר האיסור או לאסור המותר, וכמו שפירש הרב החסיד מזלאטשוב זצוק"ל, בתפילת רבי נחוניא בן הקנה... (עי' שם).

שמה תאמר, עין חדה גשמית גרידא היתה לו, ולא ברוח הקודש נאמרו פסקים אלו, הרי אין אנו יכולים לומר כן, שכן גלוי וידוע לכל יודעי דברי הימים, כי ר"ל היה רבי ישכר בער "סגי נהור".

בעיני הגשמיים לא ראה, אולם בעיני שכלו, הזך והישר, ראה אף ראה.

וכך היה גם כשביקר במעונו של של הרה"ק רבי יצחק מראדוויל, בנו של רבו המגיד הקדוש מזלאטשוב. כשישב לשולחן מישש אותו בידיו, ואז פנה אל מארחו ואמר לו: 'הלא אביכם הקדוש הקפיד כל ימיו, שכל כלי תשמישו יהיו עשויים אך ורק בידי ישראל. מדוע אפוא שיניתם את מנהגו?'.

- "חלילה!", הזדעזע רבי יצחק, "בדרכי אבי הולך, לא שיניתי מדרכיו מאומה!..".

- "והרי שולחן זה שאנו מסובים עליו נעשה בידי ערל!", השיב רבי ישכר בער.

- "לא", ניסה רבי יצחק להרגיעו "את השולחן הזה יחד עם הארון הסמוך לו, הזמנתי אצל נגר יהודי כשר!..".

- "הבה ונראה את הארון", החליט הצדיק ומיד קם, ניגש אל הארון, מישש בו, וקבע נר: "גם ארון זה מעשה ידי ערל הוא!..".

תיכף ומיד הורה רבי יצחק לקרוא לפניו את הנגר היהודי, ולאחר חקירה ודרישה, נזכר והודה לו, כי אכן באותה תקופה בה הזמין אצלו הצדיק את הארון והשולחן, היה לו הזמן קצר והמלאכה מרובה, לכן שכר עוזר נכרי, והוא זה שבנה אותם.

זכות הצדיקים שראייתם הזכה יכולה לחצות גבולות גשמיים, תגן עלינו, ועיניהם ישינו לנטות בארץ, להשפיע שפע טהרה וישועה ממרום, שנזכה כולנו לעסוק בתורה מתוך קדושה ודביקות בה', ותשרה שכינה בלימודינו, עד שינוחו כל סערות תבל מזעפם, ויכול יוכלו היכלי התורה והחינוך לפתוח את שעריהם בתחילת הזמן, ללא שום מכשול, אכ"ר.

מקורות: ארץ החיים, מאמר מרדכי

"אזכיר בכאן דבר נפלא אחד, שראיתי בהרב הגאון אמיתי חסיד אמת הרב דקהלת זלאטשוב, מנוחתו כבוד בארץ הקודש תוב"ב, זי"ע ועכ"י, שבא לפניו נער אחד לשאול ומעט דקין מן עוף בידו, והשומן שבין הדקין היה קשה במקצת, והיה נראה שאין צורך לפניו לשאול עליו, ונטל הוא בידו השאלה, והתחיל לצדד בה צד איסור, ואמר כמה צדדים, ואני השבתי לו על הכל שאין כאן שום צד ונדנדו איסור. ואחר ששהה הדברים שעה אחת ממש בדברים שרצה לאסור ואין בהם ממש, ואין אתנו בבית כי אם אנתנו יחד, אמרתי לו: 'רבי! אין אני יודע מה אידון בכס, שרצונו לאסור הפשוט בזה', אמר לי: 'מה לי לעשות, צריך אני לגלות לכם האמת, אין פי רוצה לומר על תרנגולת זו כשירה, ולבי נוטה לומר בה טריפה'. אמרתי לו: 'אם כן הדברים, התרנגולת אפשר טריפה היא מצד אחר, אבל לא מזאת השאלה'. ושאלתי את הנער: 'היש אתך תרנגולת?', והשיב: 'שנה בבית האחר', ואמרתי להביא אותה, והנה מונח בתרנגולת צד אחד קצת מן הדקין, והנה בה מכה גדולה מכה אשר כתובה ונטרפה בה התרנגולת, ותמהתי על המראה מאוד מאוד, וראיתי אשר אין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים".

"והנה אחר שדברתי עמו, אמר לי: 'עתה אני רואה איך שאדם צריך להתפלל תפילת רבי נחוניא בן הקנה (ברכות כח. ב), 'שלא אומר על טמא טהור' - אין פירושו שלא יטעה בדיון, שזה כבר נכלל (בתפילת) 'שלא יארע תקלה על ידי', אלא שבאמת שלא אטעה בדיון והלכה, רק שיבא לפני ונעלם האיסור שבו, וכיון שיצא מפי טהור סבורין הבעלים שטהרתי אותו בזה, ויאלץ ויהיה התקלה על ידי, אלא שלא יוכל הפה לומר על טמא טהור!..".

סיפור דומה אירע, כאשר הגישו לפניו פעם מרק שנתבשל עם בשר עוף. רבי ישכר בער ביקש שיביאו לו את התרנגולת, מישש ומצא עצם שבורה המטריפה אותה. ואז הסביר: "זה זמן רב שלא באה בלבי תאוות אכילה, ועתה שבאה, הבנתי שהוא מעצת היצר, ואיסור יש כאן".

הוא אשר כתב הרה"ק רבי קלוינימוס קלמן מקראקא, בספרו הקדוש 'מאור ושמש' (פרשת שמיי): "כי יש סימנים להכיר בכל דבר האם טהור הוא או לא, למי שחננו ה' בדיעה, ויבין מהרוח טהרה שיש בדבר הזה, כי טהור הוא וכן להיפך. ואיש כזה לא יבוא לידי טעות

"לפי שעומק הדין אינו מושג אלא בהיות ה' עם השופט, ומלמדו להועיל לכוון דין כהלכה, ואם אין הקב"ה שם בעת המשפט, יכשל בדיון, ולא ידע בין ימין לשמאל", כי "אי אפשר לשכל אנושי לירד לעומק הדין, אם לא בהשפעת רוח הקודש".

מילים כדברונות אלו כתב הרה"ק רבי משה מאוהעל, בספרו הקדוש 'שמח משה' (פרשת משפטים).

הוא אומר, פוסק ההלכה, שהגיע להוראה לאחר שנים רבות של שקידה בתורת ה', מתוך גיעה עצומה, עדיין אין בכוחו לפסוק כדת של תורה, מבלי שתשרה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח דעת ויראת ה'. והיה כאשר שרתה עליו רוח-קודש זו, מה רבה קדושת ההוראה היוצאת מפיו בקדושה ובטהרה, ונתקיים בו מאמר הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב, בספרו הקדוש 'אגרא דפרקא' (אות כג): "אדם שמכוון הלכה לאמיתה של תורה, באמת לשם שמים, יותר יש לסמוך עליו מבעל גילוי אליהו".

כזה היה רב האי גאון וקדוש, רבי ישכר בער מזלאטשוב, בעל 'מבשר צדק' ו'בת עיני', תלמידו של המגיד הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, ואשר הסתופף בצל המגיד הקדוש הרבי רבי בער ממעזריטש.

רבי ישכר בער, שלצד גאונותו בתורה וגדולתו בהוראה, איש אלוקים קדוש היה, העפיל למדרגות נשגבות, וזכה ששרתה עליו זיו השכינה. בכוחה היה מחולל פלאות. כך אירע בדרכו לחונן את עפרה של ארץ חמדת אבות, בשנת תקנ"ד, כפי שמספר עליו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמאראנא, בספרו הקדוש 'נתיב מצוותיך' (שביל התורה): "שהיתה שכינה שורה עליו, וכשהלך בים, ועמד סערה בים עד שהיו בסכנה קרוב למוות, אמר למלח שיעמיד אותו על ראש הספינה, כשיראה שר הים צלם אלקים שלו ניח מזעפו, כי מימיו לא פגם אפילו פגימה מועטת בצורת צלם אלקים, וכך עשה, וברגע נח הים מזעפו". והוא עלה והשתקע בארץ הקודש, בעיר החכמה צפת, שם מנוחתו כבוד, בין קברות חכמי ישראל, אראלים ותרשישים.

על צדיק זה, מעיד תלמידו הרה"ק רבי חיים מטשערנאווין - בעל 'באר מים חיים', בספרו הקדוש 'ארץ החיים' (עמ"ס ברכות), מה שראו עיניו ולא זו, מעשה פלא, שהתרחש בבית מדרשו, כשבאה לפניו שאלת תרנגולת, וזה לשונו:

יחד עם כל עולם החסידות והמיוני בית ישראל

אנו שרויים בצער באבל הכבד

עם הסתלקותו לחי עולמין של אחד מפארי צדיקי בית רחין

כ"ק אדמו"ר מסאדיגורא זצוק"ל

שהעמיד לגיונות בדרכי התורה והחסידות לאורו הבהיר של מרא דבעש"ט דק'

וכינו שעלו ספרי 'אש החסידות' על שולחן מלכים, כפי שהעידו המשמשים בקדוש "שדחה מעיני בספרי 'אש החסידות' ודיו מנוחים על שולחנו"

תנחומינו שלוחים לעדת צאן מרעית ולכל בית ישראל הכבכים את חשריפה אשר שרף ה'

פנים חדשות באו לכאן, בספר החדש

"אש המועדים" - אלול תשרי

עם תוספת מאמרים חדשים המתפרסמים לראשונה בספר, סלחלן:

תוקף קדושת ר"ה, עבודת ערב ראש השנה, עבודת ליל ראש השנה, פנימויות ענין דגסירה, כוונת דתקיעות עפ"י 'יושר דברי אמת', מאמרים חדשים על התקיעות, ענין ראש השנה שחל בשבת, ועבודת דתשל"ך. עבודת עשרת ימי תשובה, עבודת ערב יום כיפור, ביאור מעמד כל נדרי, עבודת יום הכיפורים, הימים שבין יז"ב לסוכות, כוונת הסוכה והדגנענים, עבודת שמחת בית השואבה, עבודת חושענא רבה

לצד איצר נפלא של מאות קטעים מובחרים מספרי החסידות על עבודת הימים הנוראים

לדבקה בו פרקי עשר הספירות

מבוא / ספירות

מחזקת של עשר ספירות שהם עשרה כוחות בנפש האדם

גבורה (שלילי), ותפארת (באמצע). ואף שכאן בדוגמא זו נקטנו שלושה אנשים נפרדים, אבל האמת היא שבכל אחד ואחד, לפני שפועל איזה פעולה, יש בו בקרבו שלושה צדדים, כאשר צד החסד מושך אותו להתפשט, צד הגבורה מושך אותו להתצמצם, והתפארת מכריע ביניהם.

נה"י - ימין שמאל ואמצע בחלק המעשה

אך הויכוח בין מערכת המידות לא נגמר בכך. לאחר המשפט הקצר שנערך ב'מערכת הלב', כאשר החסד רוצה להתפשט לגמרי, הגבורה רוצה לצמצם לגמרי, והתפארת מכריע ביניהם. יש משפט נוסף שנערך ב'מערכת המעשה' של האדם.

יתכן שהמשפט בחלק הרגשי אכן קבע שצריך לתת לעני כך וכך, אך כשמגיע למעשה, להוציא לפועל את ההחלטה, נערך משפט מחודש בחלק ה'למעשה'. וכגון, כאשר האדם החליט שאכן צריך לחלץ את העני ממצבו, ואף להסתובב איתו ממנין למנין ולסייע לו, אך כאן מתחדשות סיבות חדשות בחלק המעשה המעכבות אותו. אין לו זמן, הוא מאחר לכולל, הוא מפסיד כסף, קר בחוץ והוא עלול להצטנן וכיוצא ב. יתכן גם שהאדם מגלה עצלות, הוא מתמהמה, וקשה לו להוציא את הדברים לפועל. בלב הוא מוכן לתת הכל, אך בחלק המעשה צופים ועולים כל הסיבות השליליות למה לא לתת.

ואז מגיעה מידת ה'נצח' ורוצה לנצח את כל הסיבות המעכבות, היא מסלקת את הכל לצד כדי להוציא לפועל את מבוקשו, אינה מביטה לימין ולשמאל, לא על בריאותו ולא על כספו, ורואה רק את הענין המבוקש. ואילו מידת ה'הוד' מבקשת להכניע לאותם הסיבות המעכבות ולהודות שהאמת אכן איתם [מלשון 'מודים בית הלל לבית שמאי'], ולכן נעצר ואינו מוציא לפועל את מבוקשו [גם כאשר הסיבות אין בהם באמת כדי להפריע לו]. מידת היסוד מאזנת ומשלבת בין הרצון להוציא לפועל בכל מחיר את מבוקשו, לבין הרצון להתחשב בסיבות המונעות, ומכריע ביניהם.

התוצאה האחרונה והסיום של כל המאבקים בין הקו הימני החיובי לבין הקו השמאלי השלילי מסתיים אצל היסוד. ואילו אותו עני שהמידות מחליטות כמה להשפיע עבורו, נקרא בשם 'מלכות' שהוא כמו 'כלי' המקבל את השפע המושפע לו על ידי מערכת המידות, כי המלכות היא 'דלה ועניה' 'לית לה מגרמה כלום' - אין לה כלום מצד עצמה, וכל מה שיש בידה הוא רק על ידי המידות המשפיעות בה.

וכמו כן, בכל פעולה ותנועה שהאדם עושה, מתקיים לפני זה משפט מהיר בו משתתפים כל עשר הספירות. יש אחד שמחליט להניע את ידו בהרחבה והתפשטות, ויש שמניע את ידו בצמצום ובמתינות, ויש שאינו מעוניין להניע כלל. כל זה נגרם עקב מידות האדם הדומות ל'מידה' ומשקל אשר ניתן להטותו לקו ימין, לקו שמאל, או לקו האמצע.

נמצא א"כ, כי המידות העליונות חג"ת פועלים מתוך רגש הלב, ואילו המידות התחתונות נה"י מתמקדות יותר בחלק המעשי - להוציא לפועל את מה שהוחלט במידות חג"ת.

אש העבודה

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

מאוצרותיו של מוה"ר יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א
ממשיעי "אש החסידות"

עשר ספירות באדם

כאשר האדם בונה בית או עושה פעולה אחרת, קודמים לכך כמה וכמה שלבים מאותה שעה שנצנץ הרעיון והבזיק במוחו, עד השלב האחרון של גמר המלאכה הגשמית.

תחילה היה הדבר כלול ברצונו [כ'תת'], הוא מרגיש רצון ותענוג לעשות דבר מסוים, והוא עצמו עדיין לא יודע מה רצונו. הוא מנסה בכה ובכה, מעלה במחשבתו כמה רעיונות אך דוחה את כולם. הם אכן רעיונות טובים אך לא לכך נתכוין, לא זה הדבר שימלא את סיפוקו וימלא את רצונו. זהו שלב ה'תת' שהרעיון עדיין כמוס וגנוז ברצון הנעלם.

לפתע מתנפץ במחשבתו רעיון, כגון: 'לבנות בית'. זו היא נקודת ה'תכנה', שבה יוצאת ונוגדת הרעיון מ'אין' ל'יש', כמאמר הכתוב 'החכמה מאין תמצא'. באותה שעה מרגיש כי אכן זהו הדבר אשר לכך נתאוה.

קעת כלול הכל ברעיון הראשון [ה'תכנה'], אין עדיין שום פרטים כיצד ואיך ייראה הבית, האם קומה אחת או שניים, והיכן ייבנה, בעיר או בכפר.

לצורך כך עובר הרעיון מתהליך של 'רעיון' [ה'תכנה'] לשלב מתקדם יותר של 'הרהור' [ב'ינה'] להבין דבר מתוך דבר, והוא מתחיל להרחיב את הרעיון ולהתבונן בפרטים ופרטי פרטים, עד שיודע איזה בית הוא רוצה.

הוא כבר החליט שרוצה בית של שלושה קומות באיזור פלוני, וכעת הוא צריך לגשת להוציא לפועל את התכנית. לצורך כך עליו להתיישב ולקבוע את ה'מידות' של הבית, חדרים גדולים או קטנים, וכן את צבעי הקירות, הווילונות, וכו' וכו'. הכל צריך לבוא בחשבון כי סוף מעשה במחשבה תחילה.

שלב זה אינו נקבע לפי המוח, איך כאן מה לחשוב ולהתבונן, ולא צריך חכמה ופקחות, אלא נקבע על ידי 'מידות' הלב, אחד אוהב להתפשט ולעשות חדרים גדולים [חסד], והשני נוטה להצטמצם ולעשות הכל קטן [גבורה], השלישי עושה הכל באיזון, לא גדול ולא קטן מדי, אלא לפי תפארת הענין [תפארת].

לאחר שכבר קבע בלבו את מידות הבית, עליו להוציא לפועל את הרעיון והתכנית לידי מעשה. וכאן מתעורר ויכוח מחודש, הוא נתקל עם קשיים בחלק המעשה וצריך לנצח אותם ולהתגבר עליהם [נצח], אך אסור לו ללכת עד הסוף ולפעמים צריך לוותר ולהכניע בפני הקשיים ולהודות שהם אכן נכונים וצודקים [הוד].

לאחר שעבר הרעיון את תהליך ה'מידות', צריך לעורר בקרבו רצון להוציא לפועל את הרעיון לידי מעשה [יסוד], ואז פונה האיש לשלב הביצוע למעשה [מלכות], ומביא פועלים ומקים את הבית.

הקב"ה ברא את מחשבת האדם בדמותו ובצלמו, כפי המחשבה העליונה, ומבשרי אחזה אלוך. ולכן ניתן רשות להתבונן על תהליך השתלשלות העולמות, כאשר תחילה היתה הבריאה כמוסה ונעלמת ברצון ותענוג העליון [תת], אח"כ עלה במחשבתו ית"ש לברוא את העולם [תכנה] ואז עבר הרעיון לשלב נוסף והתרחב לפרטי פרטים [ינה], משם התקדם אל שלב ה'מידות' [חג"ת נה"י], עד שבששת ימי המעשה נברא העולם בפועל ונשלמה מלכותו ית' [מלכות].

חג"ת - ימין שמאל ואמצע בנטיית הלב

בכל דבר שהאדם עושה, קדם לכך ויכוח פנימי בין עשר הכוחות שבנפשו, כאשר המידות שבקו ימין רוצים להתרחב ולהתפשט בלי גבול, והמידות שבקו שמאל רוצים לצמצם ולעצור אותו, ואילו המידות שבקו האמצעי מכריעים ביניהם, לא להתפשט יותר מדי, ולא לצמצם עצמו יותר מדי, אלא להתנהג בדרך האמצע - כל שהוא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם.

ולדוגמא: כאשר עני מרוד נכנס לבית המדרש, ונושא דרשה כואבת על מצבו הדחוק. הוא מתאר כיצד הוא עומד להתמוטט מחובות, מחלות, וקשיים נוספים, מציג כתב של הרבנים הקוראים לעזרתו, ועובר בין המתפללים. והנה כל המתפללים נמצאים באותו מצב בענין הפרנסה, ובכל זאת יש אחד שמוציא שטר של מאה פרוטות ומוסר לו, השני אינו נותן כלום, והשלישי מנדב חמש פרוטות.

הבה נכנס אל תוך ראשם של ה'נדיבים': הראשון רחב לב ובעל חסד גדול, הוא מוצא תמיד סיבות חיוביות שמחייבות אותו לתת ולהעניק. והשני מצומצם בטבעו, ותמיד מוצא סיבות שליליות מדוע לא לתת.

יש להוסיף כי בכל דבר יש סיבות חיוביות ושליליות, במקרה זה נוכל להביט על שתייהן כצודקות.

הסיבות החיוביות הם: א. מצות צדקה. ב. מצבו הביש של העני. ג. 'עשר בשביל שתתעשר'. ד. פעולת הצדקה מביאה ללב טוב. ה. סגולת הצדקה לישועה דחופה. וכהנה רבות.

הסיבות השליליות הם: א. המצב אינו מאפשר חלוקת צדקה ביד נדיבה. ב. עניי עירך קודמים. ג. העני יסתדר ללא הפרוטות שלי. ד. אולי הוא רמאי. ה. אם אוציא עשר פרוטות לכל אחד לא אוכל לגמור את החודש. ו. הרבנים החתומים לא ראו מעולם את המקרה הנוכחי והם חתמו כלאחר יד.

בשני הצדדים נוכל לראות סיבות אמיתיות לחיוב ולשלילה. יתכן שבעל החסד מעניק את השטר האחרון שנשאר החודש למחיתו, אך הוא לא רואה את הסיבות השליליות כי כולו חסד ועל כן רואה רק את הסיבות החיוביות. יתכן גם כי המצומצם בטבעו זקוק לישועה דחופה, אך אינו רואה לפניו את הסיבות החיוביות כי כולו גבורה. האדם החיובי רואה לפניו רק את הסיבות החיוביות, והאדם השלילי רואה לפניו רק את הסיבות השליליות, שניהם צודקים אבל מעשיהם מוגדרים בקיצוניות.

השלישי הוא הממוצע שמכריע ביניהם. הוא שוקל את שני הצדדים הנגדיים ומכריע באמצע. מעשיו אינם קיצוניים ותמיד הם מדוידים לתפארת.

יתכן שמתקבל רושם כי 'חסד' הוא מידה טובה, ולעומתה 'גבורה' היא מידה רעה, אבל זה לא נכון, כי כאשר הנושא היא להעניש ילד או אדם אחר, אזי ה'חסד' תומך לאמץ את הרעיון ורוצה להתפשט ולהוציא לפועל את ההענשה כי הוא רואה את הסיבות החיוביות שבכל דבר, ואילו ה'גבורה' מונעת את הרעיון ומצמצמת את הרצון, בעוד ה'תפארת' שוקל לכאן ולכאן ומכריע ביניהם.

הרי לפנינו שלשה סוגים במידות הלב: חסד (חיובי),

שאלת השבוע (א)

כבוד הגליון החשוב והיקר "נהורא"

ברצוני לשאול מה עבודתי בנוגע לעבודת אכילה? הלא מיצני בספח"ק (כמו צעטיל קטן ומאור עינים ועוד) שהטעם שמרגישים אצל אכילה הוא ממש הניצוץ חק' חשורה במאכל ההוא, והוא הוא מחיה אותו, וא"כ מה הענין להתגבר שלא לאכול גלידה וכדו' כל ענין חמורות, שצריך להיזהר שלא להתגשם שכל החסידיש'ע ספרים מלאים מזה, הלא מה דבעייה, זה שטיק אלוקות?

שואר"ן ודורשין בחסידות

רב שיח בעבודת ה'

תשובה מאת אחד ממשפיעי 'אש החסידות':

שאלה זו נוגעת לאחד מעיקרי יסודות החסידות, ואכן צריך זהירות גדולה בכל הנוגע לסוגיא זו, כי באם לא יפול הנופל ממנו.

נושא זה מקיף את אחת הסוגיות הרחבות והעמוקות ביותר בתורת החסידות, ונשתדל לנגוע באפס קצהו, כי תורה שלימה ורחבה היא.

שורש הדבר נוגע למחלוקת בענין 'צמצום כפשוטו או שלא כפשוטו' והוא ענין עמוק ונשגב ואין כאן מקומו, אך הענין בקצרה הוא שהבעש"ט הק' חידש בעולם חידוש עצום, אשר נתקל תחילה בהתנגדות גדולה, וכה לימד את תלמידיו הקדושים החבריא קדישא כי כל מציאות הבריאה היא מציאות אלוקית הנקרא געטליכקייט, כי באם נאמר שהיא מציאות נפרדת לעצמה, גורמים חלילה פירוד כאילו אינה נכללת במציאות האלוקית, והרי אנו מחוייבים לומר פעמיים בכל יום 'שמע ישראל וגו' ה' אחד' ולהאמין שהש"ת יחיד ואין יחידות כמוהו ואין שום מציאות זולתו.

דבר זה עורר בשעתו מחלוקת גדולה, כי איך יתכן לומר שהבריאה היא מציאות אלוקית, והרי בכך מגשמים חלילה את הקב"ה.

והנה צריך זהירות גדולה בכל זה, כי מדובר כאן בדברים דקים מאוד שנחלקו בהם צדיקי עולם, ואין אנו ראויים כלל לתחוב ראשינו הקטן והמגושם בין ההרים הרמים, ענקי הדורות, אלא שתורה היא וללמוד אנו צריכים.

והנה כולי עלמא מודי שהקב"ה משגיח על העולם, ואין דבר נפעל בעולם אלא מכוחו. וכולי עלמא מודי שכל המציאות הוא אור עליון שהשתלשל בצמצום אחר צמצום עד שמכך נהווה למטה העולם הגשמי שלפנינו, ואם כן הכל מציאות אלוקית.

השאלה היא לגבי האור האלוקי העליון שאין לו סוף הנקרא 'אור אין סוף', האם גם אור זה שלפני הצמצום, שורה כאן בעולם בתוך הצמצום.

הסברה נותנת שהאור האין סוף שלפני הצמצום אינו יכול לשרות כאן בעולם, כי אילו יתגלה מעט מהאור האלוקי הזה יתבטל כל העולם ממצאותו, שהרי כל המציאות הגשמית מורכבת ממידה וסוף וגבול וצמצום, ואילו יתגלה אור אלוקי בלי סוף ובלי תכלית, תתבטל תיכף מציאות העולמות הגשמית. ולפי זה נמצא שהצמצום באור האלוקי האין סוף הוא כפשוטו ואינו שורה כאן למטה.

ושורש הדברים הוא מתוך הבנה שהאור האלוקי האין סוף ב"ה הוא 'בלי גבול' היינו שאין בו גבול והגדרה כלל, כי הוא 'אור אין סוף' שאין בו שום הגדרה, וכיצד הוא יכול לרדת ולהאיר בתוך הבריאה, אשר כל מהותה היא גבול ומידה וסוף, והלא הבריאה צריכה להתבטל כליל ולחזור לאין ולאפס.

ולכן נקטו מקצת המקובלים שהאור שהוא בלי גבול מצוי למעלה בלבד, ואילו כאן למטה שורה רק אור מצומצם בעל תכלית וגבול.

אך בהיכלא דהבעש"ט הק' נתחדש שגם ההגדרה של

'בלי גבול' היא גם כן הגדרה, והלא האור האין סוף הוא למעלה מכל הגדרה, גם מ'גבול' וגם מ'בלתי גבול', ואם כן אין שום מניעה שהאור האין סוף ב"ה ישרה ממש בעליונים כמו בתחתונים, כי כלפי האור האין סוף אין שום הבדל, והוא שזה ומשוה קטן וגדול, ולא נעשה צמצום ממש, אלא האור אין סוף ממשיך להאיר כבראשונה, ואין שום הבדל בין קודם שנברא העולם לאחר שנברא העולם, אלא שקודם שנברא העולם היה ניכר בגילוי רק כח הבלתי גבול שבאין סוף, ואילו משנברא העולם נתגלה גם חלק הגבול שבאין סוף.

כל זה מיוסד על יסוד נפלא אשר גילה רבינו עזריאל, רבו של הרמב"ן, והובא בספר דרך אמונה (ס"ג ו"ל): **כשם שהוא ית"ש הוא בלי גבול וכחו הוא בלתי גבול, כן יש לו כח ג"כ בגבול.** ע"כ.

כלומר, אם נאמר שהאור אין סוף' אין בו מידה וגבול, ואינו יכול לשרות בתוך מקום של מידה וגבול, שוב אינו 'אין סוף' אלא יש בו הגדרה והוא מוגבל. ועל כרחק צריך לומר, שכשם שאין בו מידה וגבול, כך יש בו גם מידה וגבול, כי 'אין סוף' פירושו - בלי סוף הגדרות, וכיון שיש בו את כל ההגדרות וכל היכולות שבעולם, ואינו מוגבל כלל, נמצא שאין בו שום הגדרה.

הבעש"ט הק' חידש פירוש חדש בפסוק 'אין עוד מלבדו'. כי קודם הבעש"ט הק' פירשו: 'אין עוד מלבדו' - אין עוד שום 'כח' בעולם מלבדו ית'. אך לפי הבעש"ט הק' אין עוד מלבדו' - אין עוד 'מציאות' מלבדו, ורק מציאות וחיות אלוקית ממלאת את כל הבריאה ושוכנת בכל.

על דרך זה נתחדש פירוש ה' אחד', לא רק שאין עוד 'כח' והנהגה והשגחה זולתו יתברך, אלא שאין עוד 'מציאות' זולתו, והכל מציאות אלוקית, וכדאיתא **בליקוטים יקרים** (יד ע"ד) מדברי הבעש"ט, וז"ל: הכוונה של 'אחד' של היחוד של קריאת שמע, לכוון שאין בכל העולם רק הקב"ה שמלא כל הארץ כבודו, ועיקר הכוונה, שהאדם ישים את עצמו לאין ואפס, ואין עיקרו רק הנשמה שבו, שהוא חלק אלהי ממעל, **נמצא שאין בכל העולם רק הקב"ה אחד, ועיקר הכוונה ב'אחד' שיכוון שמלא כל הארץ כבודו, ואין שום דבר פנוי ממנו יתברך שמו.** ע"כ.

ושורש הדבר הוא, דהנה באם הדביקות האלוקית היא מתוך השגה והבנה בשכל האנושי, והרי אי אפשר להשיג שום השגה אלא על ידי הגדרה, ונמצא שלא שייך להתדבק בהקב"ה אלא באור המועט והמצומצם המתגלה בעולם ולא באין סוף ממש, וכמו שכתב **הגר"א** (יהל אור פ' בא דף ב' ג'): **זהו כלל גדול שאסור להרהר במהותו, רק מצד גבורותיו ומעשיו מה שאנו רואים, כמשה"כ שאו מרום עיניכם, היינו שהשם מחיה לבריותיו וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם שיער חיותו וכחו ויקרא בשם והשם ניהיג אותו כפי הצטרכו.** עכ"ד.

אבל אם הדביקות היא שלא על ידי שכל ולא על ידי הרהור והתבוננות, אלא באופני הדביקות שלימד הבעש"ט הק' כמה וכמה דרכים איך להתדבק באין המוחלט, כגון על ידי אמונה שלמעלה מהשכל, או דביקות בעצם גוף האותיות, או על ידי התענוג שיש בעצם העשיה הפשוטה של המצוה, ועל ידי עצם

הנשמה שהיא חלק אלוך ממעל ממש, ועוד כיוצ"ב, אזי אפשר להתדבק באור האין סוף ממש.

ועל זה יצאו גאוני עולם בתקפות, כי היה דבר חדש ולא ניתנה רשות לגלותו עד אז, וכדאיתא **בשער ההקדמות** להאריז"ל (ז' ו"ל): והמשכיל כאשר יפקח עיני שכלו, יבין איך כל העולמות בחינה אחת לבושי האין סוף, **והאין סוף מתלבש בתוכם, וגם סובב עליהם, ומחיה את כולם, ואין דבר יוצא ממנו, והכל בחינה אחת, וכל העולמות נקשרים במאציל, ודי בזה, כי אין ראוי לגלות יותר בענין דרוש זה.** עכ"ד.

בדורינו, יודעים כולם שהקב"ה ממלא את כל מציאות הבריאה, והכל דבר ה' ומאמר פיו, שהם כ"ב אותיות שמהם נוצר כל דבר בכל רגע. אבל בשעתו, כאשר **הבעש"ט** הק' גילה בעולם שהכל אלוקות והאיר אין סוף נמצא בכל מקום, התעוררה התנגדות גדולה. זה היה נראה תמוה, האם השולחן הוא הקב"ה? חלילה לומר כן! והיו צריכים להסביר ש'הקב"ה מקומו של עולם, ואין העולם מקומו', לא שהאבן זה הקב"ה, אבל האבן היא מציאות אלוקית ממש, שהרי אין עוד מלבדו ומלא כל הארץ כבודו.

וכידוע אחת מטענותיו של **הגר"א** צדוק"ל באגרות הידועה אודות החסידות היתה: 'דור מה רמו עיניו, ומילין לצד עלאה ימללו אלה אלוהיך ישראל כל עץ וכל אבן, ומגלים פנים שלא כהלכה בפסוק ברוך כבוד ה' ממקומו ופסוק ואתה מחיה את כולם'. והיינו שסבר שטועים במה שאומרים שכל דבר הוא אלוקות ממש עד כדי שאומרים לעץ ולאבן 'אלה אלהיך ישראל'.

אלא שגילוי זה נתגלה על ידי נשמת הבעש"ט הק', כתחילת ההכנה לימות המשיח, שאז יתוודע ויראה לעיני כל בשר איך שכבודו מלא את כל העולם, וכל העולמות עומדים בתכלית הביטול, ואז יתגלה בגילוי עצם עצמותו ית', עין לא ראתה אלקים זולתך.

וכתב בספר **לשם שבו ואחלמה** (ח"א דביאורים כא): וז"ל: **כי הנה הוא מגילוי דאור אין סוף ית"ש מה שמוסיף תמיד להתגלות באצילות בכל יום נוסף על היום שעבר, ומזה נמשך התגלות חכמה הנסתר למטה בכל עת וזמן אחרון יותר הרבה מבזמן הקודם וכו', ועל ידי זה נמצא כי מה שהיה אסור לחקור ולדרוש בהיום שעבר, הוא מותר בהיום הבא.** עכ"ד.

וכן כתב **הרה"ק מבאריטשוב** זי"ע (קדושת לוי, ליקוטים דף קכ ע"ב) וזל"ק: **מה שנתגלו חלקי סודות התורה שהיו נעלמים עד עתה, הרי אמרו חז"ל (במד"ד יב, ג) 'איני מבקש לפי כחי אלא כפי כוחי', והתורה היא עוז ותושיה, ומתגלית יותר מדור לדור.**

המשך בשבוע הבא א"ה

קוראי "נהורא" מוזמנים לשלוח שאלות ותשובות, רעיונות ומראי מקומות, למערכת עד יום שני בערב. [התקבלו עוד תשובות על השאלה הקודמת, ועוד חזון למועד א"ה].

את השאלות והתשובות אפשר למסור עד יום ב' בצהרים: פקס 153-2-502-1864 | פל. 05331-20-7-60 | או באימייל A33613613@gmail.com

נדגיש, כי אין הבמה מיועדת לנושאים שיש בהם חילוקי מנהגים בחצרות החסידים, או למנהגים ונוסחאות וענייני יחסין וכיוצ"ב, אלא לבירור משנת החסידות וענייני עבודה שיסודות בבית מדרשו של הבעש"ט זי"ע.